

Inleiding

Dit boek is een relaas over hoe we erin geslaagd zijn kinderen te helpen op een zeer eenvoudige en natuurlijke manier van symptomen af te raken, zoals aangeboren allergieën voor gluten, koemelk, pollen, tomaten en stof; van astma, nachtmerries, fobieën, chronische wormpjes, faalangst en nog veel meer.

Dit is geen psychologische theoretische wetenschappelijke studie. Het is een verslag van hoe het in de praktijk gegaan is, van dat wat gewerkt en wat niet gewerkt heeft. We hebben niets veranderd aan de oorspronkelijke verhalen, ook niet als we na een jaar dachten: in dat eerste verhaal hadden we beter dit of dat, niet of wel gedaan. De verhalen bevatten woorden en wendingen die aan het niveau van kleine kinderen zijn aangepast. We hebben ze heel bewust gerespecteerd zoals ze waren, en niet herschreven om er grammaticaal perfecte verhalen van te maken. We hebben aan de kracht van het verhaal voorkeur gegeven boven literaire hoogstandjes.

We weten zeker dat als je deze heel eenvoudige richtlijnen en voorbeeldverhalen volgt, ook jij succes zult hebben. Alle verhalen hebben gewerkt, alleen het verhelpen van duimzuigen op zevenjarige leeftijd, en het bedplassen van één kind van acht is ons nog niet gelukt. Op een vijftientigtal kinderen is dat een goede score. En bij die twee kinderen zijn wel andere dingen veranderd, ze hebben meer zelfvertrouwen, zijn vriendelijker, geduldiger en wat dies meer zij. Het is voor hen en voor de ouders toch nuttig geweest.

HOE HET BEGON

Alles begon na een aflevering van een serie tv-programma's op de Vlaamse zender VTM in 1999, waarin men mij vroeg een bekende tv-presentator Hans Otten van vliegangst af te helpen. De herprogrammering ging zeer vlot en nu, drie jaar later, heeft hij al tientallen keren het vliegtuig verkozen boven trein, boot of auto.

In de live-uitzending vertelde ik langs mijn neus weg, dat allergieën in

negentig procent van de gevallen ook gemakkelijk verholpen kunnen worden. Dat was niet aan dovemansoren gericht, en het universum zorgde ervoor dat er plots een item in die tv-serie wegviel, zodat we als enige in die serie voor een tweede keer werden gevraagd.

Ik heb hun toen voorgesteld tien mensen uit te nodigen met elk een andere allergie; ik zou hun 's morgens leren hoe het volgens NLP in elkaar zat, en 's middags zouden ze verdeeld worden in groepjes van twee waarin de ene 'sukkelaar' de andere zou begeleiden om van de allergische reactie af te komen.

Ik was omringd door vijf assistenten die samen met mij het voorbereidende werk deden, en die in de buurt bleven voor als er iets fout zou lopen in één van de vijf werkgroepjes van twee personen.

Ook deze interventie werd een onvoorstelbaar succes en acht van de negen personen die waren komen opdagen konden drie dagen later in de uitzending getuigen dat ze van hun allergische reactie af waren.

WAT IS EEN ALLERGISCHE REACTIE OF EEN OVERGEVOELIGHEID?

Volgens de klassieke geneeskunde is een allergische reactie een vergissing van het immuunsysteem, waarbij het immuunsysteem overdreven reageert op een bepaald product of op bepaalde voeding.

Deze overdreven chemische reactie van het lichaam wordt dan door de geneeskunde in bedwang gehouden door anti-histamine. Dat werkt gelukkig zeer goed. Het probleem blijft echter bestaan en zo kunnen mensen hun hele leven lang allergisch blijven reageren en daardoor verstuivers en medicatie blijven gebruiken.

Waar wij ons mee bezighouden is, *met het rechtzetten van de vergissing*, zodat er geen overdreven reactie meer komt. Als je daar details van wilt weten, en meer inzicht wilt krijgen in allergie, lees dan eens het ankertje *NLP en allergie*.

Er kwamen duizenden brieven met hulpkreten naar de tv-zender; die mensen in nood zijn opgevangen door NLP-ers die de opleiding gedaan hadden, en die de eenvoudige allergietechniek konden toepassen. Er kwamen ook telefoontjes van ouders met kinderen met aangeboren of andere allergieën. Helaas konden die niet geholpen worden met wat we op tv gedaan hadden, omdat de techniek die we gebruikt hadden om te herprogrammeren gebaseerd is op dissociatie via het abstracte denken (kijken naar jezelf), en kinderen beginnen dat vermogen pas te ontwikkelen rond hun tiende.

Dat heeft me echter aan het nadenken gezet, en toen rees het idee om de herprogramming in het onderbewustzijn op een andere manier te doen, een manier die zeer vertrouwd is voor kinderen: sprookjes, verhalen, metaforen.

Het werd een boeiende speurtocht, en het resultaat is ronduit verbluffend. Degenen die ermee bezig waren werden laaiend enthousiast, en alle ouders die meewerkten zijn zo dankbaar, dat ze toestemming gegeven hebben om hun telefoonnummer te vermelden, zodat elke gerechtvaardigde twijfelaar hen persoonlijk kan bellen.

Met dit boekje krijg je, net zoals met de NLP-ankertjes, stap voor stap eenvoudige regels en voorbeelden aangereikt; dit keer om zelf als ouder een metafoor of verhaaltje te maken voor je eigen kinderen, of voor kinderen uit je kennissenkring.

Het kost je niets, en het kan jezelf en je kind een hoop levenslange ellende besparen.

De ontwikkeling

In het begin, eind 1999, was het idee ontstaan om speciale metaforen te schrijven, die door de ouders of grootouders kunnen worden verteld aan kinderen. Daarbij bestaat de kans dat beiden zich bewust worden dat elk individu de bron is van de kwaliteit van het eigen leven. Een metafoor is als een verhaal of een sprookje, zij geeft degene die ernaar luistert de gelegenheid, de patronen te herkennen in het eigen leven, zonder er rechtstreeks op gewezen te worden. Iemand rechtstreeks op zijn tekortkomingen wijzen botst zeer dikwijls op weerstand, waardoor het nut van de communicatie verloren gaat.

Metaforen maken is een hoogtepunt van de *practitioners*-opleiding NLP. Om die reden heb ik het idee in die kring gelanceerd, en ik vond een moeder met een zoontje van tweeënhalf jaar met aangeboren koemelkallergie. Zij schreef een verhaal, verdeeld over vijf kleine sprookjes, speciaal gericht op haar zoontje en ze vertelde het sprookje zelf. Het kind vroeg na vijf dagen spontaan om kaas! Op zijn derde verjaardag belde ik hem op en hij zat onder de slagroom, had al ijs gegeten en was volledig van zijn allergische reactie af.

Toen vond ik Ann Delnoy bereid hiermee aan de slag te gaan, om zeer specifieke sprookjes te schrijven, en zij begon in haar kennissenkring op school.

Zij schreef de verhalen, rekening houdend met precieze instructies en met de leefwereld van de kinderen. Eén van de ouders, meestal de moeder, las het verhaal voor. De kinderen waren er dol op, en ook hier hadden we keer op keer resultaat, zelfs bij een meisje met twee allergieën – voor honden en stof – en een soort eczeem met rode plekjes. De verdere ontwikkeling was dat ik een moeder bereid vond één van die verhalen te bewerken voor haar eigen kind, en ook dat had succes. Na een workshop over het maken van metaforen gingen moeders en grootmoeders aan de slag. Via mijn website begonnen mensen verhalen te maken, en zo ging het steeds verder.

Ook in de reeks symptomen zat er een ontwikkeling. We begonnen

met koemelkallergie, daarna kwamen er glutenallergie (bij Sam, mijn oudste kleinzoon), vervolgens luchtwegenallergie, angst voor slapen en nachtmerries, faalangst en gebrek aan zelfvertrouwen met kleine pesterijen als gevolg, eczeem, allergie voor vlooiënbeten, steeds terugkerende wormpjes, chronisch verstopte stoelgang, fobie en paniek voor bewegende ogen in poppen bij.

We zijn nu twee jaar verder, hebben inmiddels een twintigtal kinderen geholpen, voldoende ervaring om te kunnen stellen dat de resultaten ook blijvend zijn, en gaan nu met dit boekje voor het uiteindelijke doel.

De eenvoud van het hele systeem is wat mij het meeste boeit.

Het echte doel is om via dit boekje ouders te motiveren om zelf, volgens eenvoudige instructies, een sprookje te maken voor hun kinderen.

Terwijl we in het begin uit voorzichtigheid vijf verhaaltjes maakten voor één kind, kwam Ann ertoe, na ervaringen met een vijftal kinderen, om alle noodzakelijke elementen aan bod te laten komen in twee verhaaltjes.

Ik weet niet of het beperkte aantal van belang is, want ouders die eenmaal van start gegaan zijn en één verhaal geschreven hebben, beginnen het schrijven zelf leuk te vinden en gaan er meestal gewoon voor de lol mee door.

We hebben al een workshop gegeven voor een vijftiental ouders, in dit geval ook weer alleen moeders en grootmoeders, en het belangrijkste is misschien wel de onvermijdelijke ontdekking, dat elk individu veel creatiever is dan ze wel konden vermoeden.

Daarmee bereiken we dan nog een tweede doel, namelijk bewustwording van eigen potentieel.

Bewustwording van het eigen potentieel

In de tijd waarin we nu leven, zijn we ver afgedwaald van de vroegere tijden waarin ouders nog voldoende kennis hadden over natuur, ziekte en geneeskruiden, zodat ze hun kinderen zelf konden helpen met kleine kwaaltjes.

We hebben ontdekt dat door de helende verhaaltjes te vertellen de band tussen ouders en kinderen verrijkt wordt. Alleen al vanwege het feit dat een moeder of vader zelf het kind van een levenslang en meestal vervelend probleem helpt afkomen.

Door ermee bezig te zijn, ervaren en beseffen ouders opnieuw dat de bron van ziekte, en dus ook *genezing*, in de mens zelf ligt.

Dat is ook gebeurd via de hierboven genoemde tv-uitzending, waarbij ongeveer een half miljoen Vlaamse kijkers geconfronteerd werden met het feit dat allergie niet ongeneeslijk is en levenslang, zoals hen voortdurend voorgespiegeld werd.

Dit boek zou een begin kunnen zijn van bewustwording van het eigen functioneren, en een begin van groei naar meer zelfstandigheid, minder slachtoffertje spelen en meer meester worden. Dat leidt dan weer naar meer zelfvertrouwen en zelfrespect, waardoor de kwaliteit van het leven een aardige sprong vooruit kan maken.

Ook de kinderen kunnen van jongs af leren uit eigen ervaring, dat ziekte en genezen niet enkel iets is van buitenaf, maar dat er binnen in henzelf een aantal bondgenoten zitten die ze kunnen aanspreken om in actie te komen.

Sommige kinderen hebben dat zeer snel in de gaten en schakelen die vriendjes, binnen in zichzelf, ook in voor situaties waar ze wat meer zelfvertrouwen kunnen gebruiken, of waar ze zich bezeerd hebben en zelf de pijn kunnen doen verzachten.

Het zou wel eens kunnen zijn dat dit experiment het begin kan worden van het openbarsten van een cocon, waar de meesten van ons

lange tijd in gezeten hebben zonder het zelfs te weten. Een rups weet waarschijnlijk ook niet dat de cocon maar een momentopname is in een proces.

Wereldwijd is het echte bewustzijn bedolven onder de blinkende modder van het zo hoog opgehemelde verstand, misschien is dit ook een teken van ontwakings en de nieuwe tijd.

In juli van het jaar 2000 had ik het genoeg een training te geven in Santa Cruz, California, in dezelfde aula van de 'University of California' waar voor de eerste maal John Grinder en Richard Bandler naar buiten kwamen met NLP (neuro-linguïstisch programmeren) in de jaren zeventig. We waren daar samen op uitnodiging van Robert Dilts met een tachtigtal trainers NLP van over de hele wereld, uit achtentwintig verschillende landen.

Het onderwerp van mijn training was 'NLP en spirituele ontwikkeling'. Dat heeft bij een aantal trainers diepe indruk gemaakt, en daardoor heb ik nu een netwerk over de hele wereld om het metaforenidee voor kinderen meteen wereldwijd te verspreiden. Mijn bedoeling is om de NLP-ers uit te nodigen die informatie zo veel mogelijk gratis ter beschikking te stellen, en hoogstens een 'democratische prijs' te vragen voor een dagworkshop om het mensen aan te leren. Een cadeau van de NLP-gemeenschap, als het ware.

Als het waar is, zoals een professor onlangs op tv kwam vertellen, dat binnen korte tijd (negen à tien jaar) allergie bij één op de drie mensen zal voorkomen in het Westen, als we op dezelfde manier blijven doorgaan en er niets aan gedaan wordt, dan zijn we net op tijd.

Hoe komt het dat verhaaltjes een helende invloed kunnen hebben?

Het besturingsmechanisme van onze biologische processen zit in het onderbewustzijn.

Het onderbewustzijn regelt alle lichaamsprocessen. Schrikken we, of worden we boos dan wordt er adrenaline gecreëerd zodat we meer energie hebben en tot actie kunnen overgaan. Zijn we in een rustige omgeving dan produceert het lichaam neuropeptiden en bijvoorbeeld endorfine, waardoor wij rust ervaren.

Een overdreven reactie op gezonde stoffen in normale hoeveelheden, wijst op een vergissing van dat besturingssysteem.

Een voorbeeld: een vrouw is ernstig ziek geworden van een bedorven garnaal in een cocktail. Braken en niet meer in staat zijn om te bewegen is een efficiënte reactie, bedoeld om alle gifstoffen uit het lichaam te krijgen en verspreiding te vermijden. Helaas blijft het onderbewustzijn dat patroon herhalen, en krijgt ze daarna eenzelfde heftige allergische reactie op alle verse-visproducten, behalve voor mosselen, oesters, kreeften. Deze allergische reactie is een overdreven beschermingsmaatregel en duurde al zeventien jaar, vóór de vrouw in kwestie meedeed aan de eerdergenoemde tv-uitzending. Ze is er, na de rechtzetting van de vergissing, helemaal vanaf sinds 1999. Onlangs heb ik nog contact met haar gehad en ze eet nog steeds met veel genoegen alle soorten vis.

INLEVING EN IDENTIFICATIE

Zoals ik al eerder schreef, kan de rechtzetting van de vergissing bij volwassenen in het onderbewustzijn plaatsvinden met behulp van het abstracte logische denken. Bij kinderen tot tien jaar kan dat niet. Kinderen van twee tot tien jaar hebben echter een zeer groot inlevings- en identificatievermogen. Zij identificeren zich zeer sterk met

hun omgeving en imiteren wat daar gebeurt. Dat hebben wij allemaal gedaan. Door als peuter en kleuter te kijken wat er om ons heen gebeurde, en dat na te doen, hebben we leren eten, lopen, praten. Zo hebben we in het begin alles geleerd, door te kijken, te horen en te voelen; dat is wat Freud het enige echte denken noemt, het primitieve denken.

Ook volwassenen identificeren zich. Toen het Nederlandse nationale voetbalteam uitgeschakeld werd in de voorronde voor de wereldcup in 2002, voelde het voor een kwart van de Nederlandse bevolking alsof zij zelf tekort geschoten waren, en liep een groot aantal Nederlanders een week depressief of boos rond. Terwijl het in werkelijkheid over elf Nederlandse mannen gaat die willen weten of ze beter voetbal kunnen spelen dan elf andere mannen uit een ander land. In feite is dat alleen hun zaak. Toch beleven een aantal Nederlanders dat gebeuren als een persoonlijke nederlaag. Heel Duitsland was in rouw toen ze de finale verloren van de Brazilianen in 2002, het was voor hen een nationale ramp, de beelden van huilende supporters spraken boekdelen!

Ik hoorde zelfs iemand zeggen dat het een ramp was voor Europa, dat we de heerschappij hadden moeten afgeven aan Zuid-Amerika!

Hetzelfde gebeurt met wielrennen, tennissen, judo, en elke sport waarin een vertegenwoordiger van het land meedoet.

Van het inlevings- en identificatievermogen van kinderen maken we gebruik bij het creëren van helende verhalen.

KNUFFELS, IDOLEN EN TROETELDIEREN

Een kind identificeert zich sterk met een knuffeldier, en voor het kind is een knuffel of een troeteldier iets heel reëls. En net zoals ze leren van ouders, grootouders en broertjes en zusjes, zo leren ze ook van een knuffeldier of van idolen. Wat het knuffeldier overkomt, gebeurt als het ware met henzelf. Sterker nog, soms denk ik wel eens dat ze een knuffeldier meer vertrouwen dan vader of moeder.

Ik herinner me duidelijk dat ik vroeger, bij het geven van het fruithapje, deed alsof ik er van proefde en met allerlei smakgeluiden demonstreerde dat ik het heel lekker vond. De eerste keren lukte dat wel, maar vrij snel werd deze bedrieglijke tactiek ontmaskerd, en kon ik zelf de fruithap opeten.

Knuffeldieren kun je laten beleven en doen wat er in je fantasie op-

komt. Knuffeldieren kunnen veel meer dan volwassenen, en ze worden ook nooit boos. Voor een kind is deze beleving net zo echt en reëel als wat wij werkelijkheid noemen. Niet alle volwassenen snappen dat ten volle.

Bijvoorbeeld: een kind is gevallen en heeft een hele lichte schaafwond, het huilt en zegt dat het veel pijn doet. Dan zijn er van die oerdomme volwassenen die geheel vanuit hun eigen wereld zeggen: 'Het is niet erg, het is niets.' Ze hebben dan ook nog het idee dat ze het kind kunnen troosten, met deze grove belediging van de beleving van het kind! Voor sommige kinderen is een fopspeen het kostbaarste bezit dat ze hebben. Als ze die kwijt zijn, lijkt het of hun hele wereld ingestort is, dat is hun beleving, en die beleving is net zo echt als de paniek van iemand die een fobie heeft voor spinnen en plots een klein spinnetje op de huid krijgt.

We hebben gegokt op de knuffels, idolen, troeteldieren.

We hebben gegokt, en ervaren dat het zelfs zo ver gaat, dat als een knuffeldier van een bepaald symptoom geneest, het onderbewustzijn van het kind, dat de geneeskracht aanstuurt, de nodige acties onderneemt om hetzelfde te doen.

Dat is de eenvoud van het ware.

Richtlijnen voor helende metaforen

Een stuk van de kracht van metaforen ligt in de verwerking en toepassing van de neurologische niveaus, bedacht door Gregory Bateson.

Het principe is dat de hoger liggende niveaus een invloed hebben op de onderliggende.

Bijvoorbeeld: door je gedrag schep je de omstandigheden waarin je leeft.

Gedraag jij je op een geordende manier, dan heb je een ordelijke kamer.

Je gedrag wordt bepaald door de vaardigheden die je inzet en gebruikt. De stemming of het gevoel waarin je verkeert, bepaalt welke eigenschappen (capaciteiten) je bewust of onbewust kiest te gebruiken. De stemming angst of depressie belet je meestal bepaalde eigenschappen te gebruiken. In een enthousiaste bui ben je veel creatiever en boor je

alle capaciteiten aan die je ter beschikking hebt.

Je stemming wordt geregeld door de ideeën, de overtuigingen die je op dat moment hebt over de dingen in de wereld of over jezelf. Als je gelooft dat een muis heel gevaarlijk is, ontstaat paniek en ben je niet in staat je eigenschappen van vertrouwen en moed te gebruiken, en doe je onredelijke en gevaarlijke dingen.

Hoe passen we dat praktisch toe in het dagelijks leven en in de opvoeding?

De gevaarlijkste vergissing die de meeste mensen maken, is dat ze het identiteitsniveau verwarren met de onderliggende niveaus.

Bijvoorbeeld: iemand put haar identiteitswaarde, (wat zij *is*), uit wat zij doet, het beroep dat ze uitoefent. Die mensen zeggen dan: ik ben magistraat, ik ben advocaat, ik ben onderwijzeres, ik ben wielrenner. Dat kan bij tijden goed gaan, maar als er dan een keer een schandaal uitbarst in dat bepaalde beroep, corruptie, misbruik van kinderen, doping, dan komt dat veel harder aan dan wanneer je zou zeggen, ik ben Jasmine Janssen en wat ik doe is op het gerecht werken als magistraat. Als je magistraat *bent*, dan kun je voor je gevoel niets anders zijn, als je Jasmine Janssen bent dan kun je van beroep veranderen als het je niet meer aanstaat.

Het niveau van identiteit verwisselen met het niveau van gedrag kan een onuitwisbare, rampzalige invloed hebben op kleine kinderen. Als een kind iets fout doet en je zegt tegen dat kind: 'je *bent dom*' dan tref je het kind op identiteitsniveau, en zet je het als ware klem in 'dom zijn', want een kind kan niet tegelijk slim en dom zijn. Een kind dat gelooft dat het dom *is* kan zeker nooit iets 'slims' *doen*. Als je dat genoeg herhaalt, zal het kind zich ook steeds afsluiten van alle capaciteiten en intelligentie die het heeft, om zodoende de instructies van '*dom zijn*' te kunnen uitvoeren. Het kind gaat geloven dat het dom is en gaat zich daarnaar trachten te gedragen omdat het denkt dat het zo moet. Als je integendeel de logische niveaus respecteert en zegt: 'jij hebt nu iets doms *gedaan*', dan kan het kind zich permitteren om morgen iets slims te *doen*.

'Ik ben ziek', 'ik ben allergisch' is ook iets dergelijks.

Iemand die ziek *is*, kan onmogelijk tegelijk gezond zijn en kan dus in feite ook moeilijk gezond worden.

HOE PASSEN WE DIT TOE IN HELENDE SPROOKJES?

Eén van de geheimen van de helende sprookjes is om een kind spelenderwijs het verschil te leren tussen wat het *is* (identiteit) en wat een gedeelte van zijn lichaam *doet* (gedrag). Het vergemakkelijkt vele malen het genezingsproces als je aan het kind de informatie geeft: *jij* bent niet allergisch, *jij bent* gezond, maar je buikje kan niet tegen melk, of je oogjes kunnen niet tegen stof, of je velletje kan geen kattenvacht verdragen.

Een ander krachtig element is het besef van het proces van de tijd, de voortgang van de tijd, het ervaren van verleden en het heden, waardoor mogelijkheid tot verandering ontstaat. Kinderen hebben geen duidelijk besef van tijd, zij leven in het moment van het NU. Je merkt dat als je een keer met de auto op reis vertrekt. Na tien minuten komt de vraag: zijn we er bijna? Neen, het is nog acht uur rijden. Is acht uur nog lang? Ja, ongeveer tot het avond is. Na een kwartiertje klinkt het vanaf de achterbank: is het al bijna avond?

Vanaf het moment dat je het onderscheid gemaakt hebt tussen het geheel en een deel en dat uitdrukt door te zeggen: ‘jij bent gezond maar je buikje is ziek’, dan kun je ook het element *tijd* inbrengen.

‘Vroeger, toen je klein was, kon je helemaal niet fietsen en nu ben je al zo groot geworden dat je wel honderd meter kunt fietsen zonder steunwielletjes.’

‘Vroeger kon je niet eten met een lepeltje en nu doe je dat helemaal zelf.’

‘Vorig jaar kon je nog maar zover springen en nu spring je wel drie keer verder, je beentjes zijn dus veel sterker geworden.’

Helpertjes

In NLP is er een benadering, waarbij we ervan uit gaan dat het onderbewustzijn uit ontelbare delen bestaat, die elk een bepaalde verantwoordelijkheid hebben, en die er op uit zijn om mee te werken aan het geluk van de persoon als geheel.

Die delen zijn dus bondgenoten die een positieve intentie hebben, maar helaas vergissen die delen zich wel eens en gebruiken ze bijvoorbeeld een allergische reactie op katten, om niet bij tante Zeur op bezoek te hoeven gaan. Vandaar dat er mensen zijn die allergisch reageren op katten, behalve op die van hun beste vriend of vriendin.

In verschillende sprookjes laten we de hoofdfiguur ontdekken dat er

hulptjes in de buik zitten, waar het van alles kan aan vragen. Een eerste vraag is dan natuurlijk om van de symptomen af te raken waarvoor het verhaal geschreven is.

ECOLOGIE

Met ecologie bedoelen we binnen NLP dat we de positieve intentie van het deel dat verantwoordelijk is voor de allergische reactie onderkennen.

Als de allergie bedoeld is als een geldig excuus waar jij je achter kunt verschuilen om niet naar tante Zeur te hoeven, is het nuttig om ter vervanging van dit excuus een andere manier te vinden om het probleem op te lossen. Dat kan twee richtingen uit: ofwel beleefd te durven zeggen dat je niet wilt gaan en je daar goed bij te voelen, ofwel voldoende flexibiliteit aan de dag te kunnen leggen om toch te gaan en je dáár goed bij te voelen.

Die mogelijkheid voor een ecologische vervanging wordt in de kinderverhalen ingebouwd door de knuffel sterker te laten worden, slimmer, met meer zelfrespect (daar past een flauw excuus niet bij), dapperder.